

- Nienke Dijkstra -

Nienke (49) deed op hoog niveau aan atletiek, is acteur en theatermaker, maar vooral hartstochtelijk liefhebber van de zee. Met haar adviesbureau Doe eens Wad brengt ze mensen, bedrijven en organisaties bijeen om de plasticsoep in de Waddenzee aan te pakken. Ze denkt en adviseert niet alleen, ze steekt de handen ook uit de mouwen. Elke maand zeilt ze met haar eigen schouw naar een zandplaat om zo veel mogelijk plastic af te voeren. Nienke heeft een vriendin en een zoon van twaalf. Als ze niet aan boord van de Raaf is, woont ze op het water dicht bij Groningen.

VRIJE GEEST

Gesprekken met denkers die platgetreden paden vermijden.

PLASTIC-OPRUIMER, SCHIPPER, WADDENFANAAT, INNOVATOR, THEATERMAKER NIENKE DIJKSTRA

‘De zee heeft mij m’n belangrijkste lessen geleerd’

INTERVIEW ANNEMARIE BERGFELD FOTOGRAFIE LODE GREVEN

Onderweg “Het water, en dan vooral de Waddenzee, is een rode draad in mijn leven. Als kind leefde mijn opa op het zeilende vrachtschip van zijn vader. Die voer door het hele land, ook in het waddengebied. Hij zette de eerste veerdienst naar Vlieland op, bracht stenen voor de Badweg, en later badgasten, naar Schiermonnikoog. Ik genoot van zijn verhalen. Zelf zeilde ik ook al van jongs af aan als we in ons zomerhuisje in Friesland waren. Het mooiste vond ik het om ’s avonds nog even het water op te gaan. Vaak was er dan niet veel wind meer, dreef ik over zo’n verstild meer met eendjes in mijn kielzog. Het allermooiste was het als we een van de tjalken tegenkwamen waar opa op gevaren had. Bizar vond ik het idee dat hij, als kind, precies dáár op

zijn knieën in het gangboord had gezeten. Die hele stijl van leven, altijd onderweg zijn, niet weten waar je de volgende dag bent, magisch.”

Golven “Toen ik 6 was wist ik al dat ik later twee dingen wilde: naar de theaterschool en op alle schepen kunnen varen. Op m’n 21^e was ik zelfstandig schipper en zeilde ik, op steeds verschillende schepen, met gasten op de Wadden-, Noord- en Oostzee. Papieren waren toen nog niet nodig. Later ging ik de zeevaartschool volgen. Toen ik 28 was had ik de diploma’s voor het varen en het theater. Ik woonde toen in Amsterdam en besloot alleen te varen als ik geen theaterwerk had. Voor een productie repeteerden we bij Dogtroep in Amsterdam-Noord, ik weet nog dat ik

over de reling van het pontje hing om de geur van water op te snuiven, zó miste ik het. Maar ik wist ook: als je eenmaal gaat varen, blijf je varen en ik vond een eigen plek ook belangrijk. Van mijn vader kreeg ik een hangmat voor in huis. Kon ik toch een beetje een beweging als die van de golven voelen.”

Beweging “Inmiddels ben ik minder actief in het theater, ik heb mijn werkgebied verplaatst. In het theater stap je ’s ochtends in het donker die zwarte doos in om er pas in de avond, als het al wéér donker is, uit te komen. Vaak wist ik niet eens wat voor weer het was geweest. Dat vond ik niet prettig, maar belangrijker nog was dat het me te beperkt was geworden. Met mijn voorstellingen wilde ik mensen in

*‘Ik blijf
continu bezig
mensen te
verleiden de
wereld een stukje
mooier te maken’*

beweging brengen. Door ze een wereld te laten zien waar mensen hun hart volgen en gáán voor de dingen die er werkelijk toe doen. Maar na afloop kon ik alleen maar hopen dat mijn publiek er iets mee deed. Nu ben ik veel directer en concreter bezig.”

Doel “Ik droomde altijd van een eigen schip. In 2002 kocht ik De Raaf, een oude vissermanschouw. Toen ik mijn eerste tocht op mijn eigen schip maakte, was het ruig weer en kwam er veel water over. Ik sms’te mijn zus: ‘Ik ben zout, kleddernat en zielsgelukkig.’ Dit schip is mijn toegang tot de vrijheid. Ik moet altijd glimlachen als ik de haven van Lauwersoog uitvaar en de vuurtorenwachter via de marifoon vraagt naar mijn bestemming. Ik weet wat globaal mijn richting is en ben goed voorbereid, maar mijn doel bepaal ik onderweg. Het is een metafoor voor het leven: je kunt wel een doel kiezen, maar het kan zijn dat je ervan moet afwijken. Ik ga niet wachten tot een plan helemaal helder is om dan pas te vertrekken.”

Plastic “Op een dag was ik met een groep collega’s op de Raaf aan het zeilen. We lieten het schip droogvallen op het Rif, een zandplaat tussen Ameland en Schiermonnikoog en gingen aan de wandel. Midden op de plaat stond een enorme jerrycan, vijftig liter schatte ik. Ik draaide de dop open en rook: vermoedelijk oliehoudend afvalwater. In mijn hoofd zag ik voor me wat er zou gebeuren als ik het ding liet staan. Hoe zon, zand en golven het plastic langzaam brozer maakten, hoe de

weekmakers in zee stroomden, net als de inhoud, hoe het plastic tot microplastics verbrokkelde en in de magen van vogels en vissen terecht kwam.... In die tijd zag ik overal advertenties voor adviseur hier, adviseur daar. Ik dacht: straks bestaat ons hele land uit adviseurs, maar wie dóet nog wat? Het was een hele hijs om ’m een kilometer over het zand naar het schip te krijgen en daarna om de inhoud fatsoenlijk kwijt te raken. Maar dit smaakte naar meer. Zo ontstond Doe eens Wad.”

Verbonden “Ik heb mijn belangrijkste lessen van de zee geleerd. De zee heeft mij geleerd wat mijn positie is als mens op deze wereld, dat we als het er echt op aan komt, eigenlijk niks voorstellen. Tegelijk daagt de zee je uit alles wat je in huis hebt te geven en accepteert ze je onvoorwaardelijk, dat geeft rust en vertrouwen. De jerrycan op het strand, alle plasticsoep, het zijn lessen: de zee klopt gewoon keihard bij ons aan. Wie zijn wij om dat te negeren? Sinds zeven jaar neem ik gasten mee voor een dagtocht naar het Rif. We

Vanaf april begint Nienke weer met de zeil- en opruimtochten naar het Rif. Ook geeft ze lezingen en begeleidt ze organisaties die duurzame stappen willen zetten. Meer weten? Kijk op www.doenswad.nl

zeilen, genieten en ruimen een paar uur op. Ballonnentouwtjes, zakjes, flessen, speelgoed, blikjes, stofzuigerslangen, schoenen... ook als er hier geen containers overboord zijn geslagen, ligt er altijd rommel. Ik denk dat we in die zeven jaar, nog vóór de ramp met de MSC Zoe, wel 40 kuub van het Rif hebben meegenomen. ‘Een ervaring om nooit te vergeten’, zeggen veel gasten na afloop. Omdat ze zich verbonden voelden. Met de zee, met elkaar.”

Oplossing “Voor mij rust geluk op twee pijlers: er mogen zijn zoals je bent en een zinvolle bijdrage leveren aan het grotere geheel waardoor je je verbonden voelt. We hebben allemaal behoefte aan uniciteit én aan verbinding. Als ‘innovator Waddenzee’ breng ik partijen – wetenschappers, ondernemers, natuurorganisaties – bij elkaar om samen stappen te zetten. Met een afvalverwerker ben ik nu aan het kijken hoe de plasticsoep uit de Waddenzee gerecycled kan worden. Zodra het economisch interessant is om het uit zee te halen, is de oplossing nabij. Maar tot het zover is, blijf ik continu bezig mensen te verleiden de wereld een stukje mooier te maken. Doe het gewoon, wacht niet op een ander. Als ik doe wat ik kan en jij doet wat jij kunt en we vragen allebei anderen dat ook te doen, dan kunnen we heel ver komen.”